

זה בורר פרק שלישי מנהדרין

כד.

עין משפט
נר מצוה

י' א מ"י פ"ד מהל' שבת
הלכה ד' סמג לאוין סה
טוש"ע א"ח סי' רנו ענין
:1

יא ב ג מ״י פ״ז מהל' קנהדרין הלכה ב סמג
עשין לו טוש״ע ח״מ ס׳ כב
סעיף א ובשקמו מידו:
יב ד מ״י שס הלכה ג
טוש״ע שס סעיף ג:

תורה אור השלם

1. וְאָרְעָה אֶת זָנָא
 הוֹרָעָה לִּבְנֵי הָהָאן
 וְאָפֵק לֵן מִקְלֹתָ
 לְאַחַד קִרְיָתָּי נָעִם
 וְלְאַחַד קִרְיָתָּי חֲבֵלִים
 וְאָרְעָה אֶת הָהָאן;
 2. וְכִרְיָה יֵא
 3. וְיִמְרָא אֵלֶּה שֶׁנִּי
 הַיִּצְרֵר הַמְּרִידִם עַל
 אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ;
 4. וְכִרְיָה דִּי
 5. וְשִׁנְשֵׁן וְיִתִּים עֲלֶיהָ
 אַחַד מִנֵּי הַקְּלָא וְאֶחָד
 עַל שְׂמֹאלָהּ: 6. וְכִרְיָה דִּי
 7. וְאָשָׁא עֵינֵי וְאָרָא
 וְחִנָּה שְׂחִישֵׁן נִישֵׁם
 יוֹרֵאתָ וְיִצְרָא חֲבֵלִים
 וְלִהְיָה כְּנִפִּים כְּנִפִּים
 הַסְחִידָה וְתִשְׁאֲנָה אֵת
 הָאִפִּיק וְכִן הָאָרֶץ וְכִן
 הַשְׂמִינִ: 8. וְאִמְרָא אֵלֶּי
 הַמֶּלֶךְ הַדְּבִיר בִּי אָנָּה
 הָמָּה מוֹלֻכּוֹת אֵת
 הָאִפִּיק: 9. וְאִמְרָא אֵלֶּי
 לְבִנּוֹת לִי חֵת בְּאָרְץ
 שְׁנַעַר וְדִכּוֹן וְיִתֵּיחַ שֶׁנִּי
 עַל מִכְתָּלָהּ:
 10. וְכִרְיָה דִּי טִי-א
 11. אַחֲוֹת לָנוּ קִטְנָה
 12. וְשִׁנְשֵׁן אִין לֵן מִן הַמַּעַ
 13. לְאַחֲדֵי בֵּיחַ שֶׁנִּי שְׂחִיר
 14. בְּהַ: 15. שֶׁהַשְּׂרִירִים ח ח
 16. מִשְׁחָשְׁבִים וְשִׁנְשֵׁן
 17. אִיכָּה 18.

רבינו חננאל

הלכה כחכמים ואף ר' אל
אמר לא לברא אלא אבא
נמי לברא קאמנא על
דאבא רבין א"ר יוחנן
דאבא רבין פסולין
ניינין שבוין דמגסל
ערים פסלי נמי דלומר
לכומר וכול בעל דין לומר
כך נגמרו הדין
שקבילת על עמצי דלומר
בפני כ"ד חזר מאחר
כפסל דין כי ר' ראיא
תורת חתולתו הדין ור' אל
זה וצריך' אנו לברר לו
דינינו כ"ה פשוטה היא:
ל"ה חכמים ומכביב ה
אנו הלא תראה כי ב
טראה ר' לוי קוש בבי
המדרש רואה כח החכמה
שכר כאלו עקרו הדין
ושותנו לו ביה. והיה
אומר על ר' מאיר פה
קודש ישמר דברו ה
א"ע"פ שאמר רבינא
ההוא ר' מאיר בבית
המדרש כאלו עוקר ושותנו
היה הדין לו ביה. וכן ר'
היה יושב ואומר אבא
הלטימין שבבת הצוק.
אמר לפניו ר' ישמעאל
אמר ר' יוסי אבא התיר
הלטימין תצונא אמר ר'

בְּיִלְדָּה במקרא ובמשנה וכו'. פירש רבינו תם דבשלמלוד שלנו
 אנו פוטרין עמנו ממה שאמרו חכמים (מסכת ע"ג דף
 י"א) לעולם ישלם אדם שותפיו שלם במקרא שלם במשנה שלם בש"ס
 אע"פ כן אנו קוראים בכל יום פרשת התמיד ושונים במשנת איהו
 מקומן וגורסין רבי ישמעאל אומר
 רשירי מיון דחבלי
 בשלם עשרה מדות וכו' :

אמר רב דימי בגין דקבליה ע"ה
בחד. פירש הקונט' דאפילו
כי קאמר ר' מאיר דיכול לחזור בו
ולא נהירא דכיון דלכרזתא נקטיה
הוה ליה למימר לא דריכא כו'
דמקדאמר בגון משמע דדוקא
אמר בגון דקבליה עליה צדד כל כן
נראה דאמילתייהו דרבנן קאי דדוקא
בגון דקבליה עליה צדד דחדא
לרעותא הוא דאיכא קאמרי רבנן
דאינו יכול לחזור בו אבל אי קבליה
עליה כזי תרי יכול לחזור בו אף
דרבנן כיון דאיכא תמרי צרעומא:
רבא

בזה אמר רבינא והלא כל הרואה ר"מ בבית המדרש כאילו עוקר הרי הרים וטוחנן זה בזה הכי קאמר בא וראה כ כמה מחבבין זה את זה כי הא דיתבי רבי וקאמר אסור להטמין את הצונן אמר לפניו ר' ישמעאל בר' יוסי אבא היתיד להטמין את הצונן א"ל כבר הורה זקן אמר רב פפא בא וראה כמה מחבבין זה את זה דאילו רבי יוסי קיים היה כפוף ויושב לפני רבי דהא ר' ישמעאל בר' יוסי ממלא מקום אבותיו וזה והיה כפוף ויושב לפני רבי וקא אמר כבר הורה זקן א"ר אושעיא מאי דכתיב ויאקה לי (את) שני מקלות לאחד קראתי נועם ולאחד קראתי חובלים נועם אלו ת"ח שבארץ ישראל שמנעימין זה לזה בהלכה חובלים אלו ת"ח שכבבל שמחבלים זה לזה בהלכה ויאמר (אלי) אלה [שני] בני היצהר העומדים וגו' וישנים זיתים עליה יצהר אמר רבי יצחק אלו ת"ח שבא"י (6) שנוחין זה לזה בהלכה כשמן זית וישנים זיתים עליה אלו ת"ח שכבבל שמרורין זה לזה בהלכה כזית ואשא עיני וארא והנה שנים נשים ויצאות ורוח בכנפיהם ולהנה כנפים ככנפי החסידה ותשאנה האיפה בין השמים ובין הארץ ואומר אל המלאך הדובר כי אנה המה מוליכות את האיפה ויאמר אלי לבנות לה בית בארץ שנער א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי זו חנופה וגסות הרוח שירדו לבבל וגסות הרוח לבבל נחית והאמר מר עשרה קבין גסות ירדו לעולם תשעה נטלה עילם ואחת כל העולם כולו אין לבבל נחית ואישתרבוני דאישתרוב לעילם דיקא נמי דכתיב לבנות לה בית בארץ שנער ש"מ והאמר מר סימן לגסות הרוח עניות ועניות לבבל נחית מאי עניות עניות תורה דכתיב אחות לנו קטנה ושדים אין לה אמר ר' יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד מאי בבל א"ר יוחנן בלולה במקרא בלולה במשנה בלולה בתלמוד במחשכים הושיבני כמתי עולם אמר ר' ירמיה זה תלמודה של בבל: **מתני'** אמר לו נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך נאמנים עלי שלשה רועי בקר ר"מ אומר יכול לחזור בו וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו היה חייב לחבירו שבועה ואמר לו דור לי בחיי ראשך ר"מ אומר יכול לחזור בו וחכ"א אין יכול לחזור בו: **גמ'** אמר רב דימי בריה דרב נחמן בריה דרב יוסף כגון דקבליה עליה בחד אמר רב יהודה אמר שמואל מחלוקת במחול לך אבל באתן לך דברי הכל יכול לחזור בו ורבי יוחנן אמר באתן לך מחלוקת איבעיא להו באתן לך מחלוקת אבל במחול לך דברי הכל אין יכול לחזור בו או דילמא בין בזו ובין בזו מחלוקת תא שמע דאמר רבא מחלוקת באתן לך אבל במחול לך דברי הכל אין יכול לחזור בו אי אמרת בשלמא באתן לך מחלוקת אבל במחול לך דברי הכל אין יכול לחזור בו רבא דאמר כרבי יוחנן אלא אי אמרת בין בזו ובין בזו מחלוקת רבא דאמר כמאן רבא מעמא דנפשיה קאמר איתיביה רב אחא בר תחליפא לרבא היה חייב לחבירו שבועה ואמר לו דור לי בחיי ראשך רבי מאיר אומר יכול לחזור בו וחכמים אומרים אין יכול לחזור בו

מא'

בצעדים פטולים ודיינן כשרין. בעל דין פוסל הדיינן והעדים ומנאלו בדבריו אמת על העדים ומשום הכי מהימנין ליה אפי' לגבי דיינין: שנמאלו דבריו אמת על הדיינן שפסולין הם ומשום הכי אעדים אליבא דר"מ ורבנן לית להו מינו: **איבא צי דינא הארינא.** ואינו נובע צדוות:

רצין סבר אמרין מיגו. בעלמא
 בקדימא הכא טעמא משום מיגו
 הוא ואי לאו הכי הוא לא הוה פסיל
 רבי מאיר ולרב דימי לא אמרי' מיגו
 בעלמא: **וטוחן זה צוב.** מטיח
 ומקיש זה צוב אלמא חריפא טובא
 הוה ומקרי ליה לר' מאיר דרך עויה
 פה קדוש: **מזיר רביא.** ומאי תמיהא
 הלא ר' מאיר עוקר הרי הוה הוא
 כלומר אליו וגבר טפי טובא: **בא**
וראה כמה. כלומר לא אתמוהי קא
 מתמיהי אלף הכי קאמר בא וראה
 כמה בני ארץ ישראל מחבדין זה את
 זה דהא ריש לקיש חריף וחכים טובא
 הוה וקרי ליה לר' מאיר פה קדוש
 דקא מחבדי ליה ומיישב את הדבר
 הטהורים: **לעטמין ואי הונן.** מים
 צונן ומתירא שלא יחמוהו אסור
 להטמין בחול צונן (לזורק שבת) [בשבת]:
הורה וקן. ר' יוסי דלולנין בתיבה:
ממלא מקום אבוסיו. חשוב כצביו:
ממחבלי. כלשון עו וחמה מקשין זה
 לזה. ובני א"י נוחין יחד ומעיינין יחד
 ומתקין זה את דברי זה והשמועה
 יוצאה לאור: **משמנין.** נוחין בשמן:
איפה. זה ירר הרע: **שטי נשי.**
 מחופפות* ובסות הרוח: **ורוח כנפיה.**

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ר ינחק וכו'
ת"ח שצא"י שמשמנין זה
לזה:

מוסף רש"י

זו חנופה שמראין ענאם חסידים: **לכבוד לה צים**, ולא כחיד ^(ז) להם אלאמה האחת לכדה משיבשה שם: **עניות פורה**, צעילם היא. דינאל צעילם הוא דכחדי (דיאל ח) ואני (הייט) בשוין הצירה אשר צעילם המדינה ולא צדק תורה. עזרא הוא בצבל ולמד חק ומשפט בישראל: **במהשים הושיני**, שאין נוחין זה עם זה ומלומדם ספק צדים: **ברג' נאמן** עלי להיות דיין: **אבא**, פסול מן התורה לדוני לא לזכות לא לחיוב דנפקא לן בפירקין (דף סא). מלא יומנו אבות על צדים (דף יא): **דור לי** לשון שצועה: **יכול לחזור נו**, ולישאל שצועה גמורה: **גב' דקנליה עליה** **צחד**, דיינה ואע"ג דליכא תרי אחריני צדיה א"ר מאיר יכול לחזור **צו: צמחול** לך, אי מוצע אמר לנתבע נאמן עליו אבא או אביך אם יזוך יאה מחול לך, תסא קאמר ברקן יאה יכול לחזור צו דהם אצרי זה כמה שצידו מכיון שיא' זכאי: **צבל צאמן** לך, דנתבע אמר לתובע אם יחייבוי אבא או אביך **אמן** לך: **דברי הכל** יכול לחזור. דהואיל והמנומן צידו אין צו כח לתובע להוציא אלא צדיינן כשרין: **עעמיה** **דנפשיה קאמר**, ופליג אטרווייהו: **צאמו**

בארות

בשואו הירצה אשר ציעלם המדינה, וכן מדרכי, ולא היו דורס עוסקים בצורה ולא זכו אלו החכמים לנחם כחצלו לא היה להם שדים
 לשיקו, אלא בלג ומהם לנחם דרכיהם שואו כי הין לבנו לדרוש את מורה י ולשמות ולנחם שיערלם חק ומשפט (ספס, ובעיני
 זה תלמודה של בבל. שואו עמוס (יחגיגה י). נאמן עלי אבא. בדיינין קמיייר מדקמני' ג' רועי בקר (לעיר גב).
 בגרון דקבליה עליה בחד. הא דקמני נאמן על אלא נחם דקבליה עליה בחד דיין ויש שנים כשרין עמו ואפילו הכי כיוון דפסלו
 מדאורייתא מני דיה צירי

נשארה וגפסת הרוח ירדה לעולם. דעלים אית בני עמית תורה ואמר י' סימן לגפסת הרוח עמית תורה כמו עולם שזכנה לל
שככל כלומר עצמים שלו צפונים ועלומים כמים עמוקים; וירושלמי תרין בני איש הוה להון דין באנוכיוא אמר חד לחברי
וצרצא חכמי ומשחתי עובדי הרבנן. בני איש הוה לתון דין בשבירא הוה אומר בני הגדול הוה אומר בני הקטן ש
תלמודי אמר אבא רבי אחא חמו. אן אברך ואתר חמו באמטני עלי י' מאיר אומר כיול לחיור בן חכמי א' כיול לחיור בן
מעבלין אינו כיול לחיור בן וכן מפורש בשבועות (מ"ב ע"א) וכן המקלל ע"א רועי כרצא בני תוקייל' והמקלל ע"א
קל דברי לל כיול לחיור בן ור' יוחנן אמר אמת לל